

Hussein ibn Ali (1853-1931)

blev i 1908 af den osmanniske sultan indsat som sharif af Mekka. Funktionen kunne kun udøves af en efterkommer af profeten Muhammed, og embedet var én af de måder, den osmanniske sultan kunne sikre sig indflydelse i islams hellige by. Hussein støttede under Den Første Verdenskrig England og lod sig i 1916 udråbe til konge over Hijaz (det område, hvor byerne Mekka og Medina ligger). I 1924 udråbte han sig til kalif, men flygtede, da Saud-slægten invaderede og underlagde sig Hijaz. Han overlod sit kongedømme til sønnen Ali, der selv måtte flygte i 1925.

I 1884 erobrede oprørsbevægelsen hovedstaden Khartoum og indsatte et islamisk styre under ledelse af mahdien. En egyptisk-engelsk hær blev organiseret, og den bragte i løbet af 1890erne det islamiske styre til fald. Der blev fra 1899 gennem en engelsk-egyptisk aftale etableret et fælles styre af området, men reelt var det den engelske regering, der havde kontrollen gennem en generalguvernør. Aftalen forblev formelt i kraft indtil Sudan i 1956 fik selvstændighed.

England lover selvstændig arabisk stat 1915

England opretholdt sit tætte samarbejde med den osmanniske sultan helt frem til udbruddet af Første Verdenskrig i 1914. Da sultanen gik ind i krigen på tysk side, blev England nødt til at revurdere sin politik, og den engelske repræsentant i Cairo tog kontakt til Hussein ibn Ali (1853-1931), der sad i Mekka som repræsentant for den osmanniske sultan med titel af emir og der til sharif, ædelfødt, dvs. at han nedstammede fra profeten Muhammed. Sultanen havde af indlysende grunde interesse i at kontrollere byen Mekka med dens store symbolske betydning for verdens muslimske befolkning. Hussein førte 1914-1915 en korrespondance med den britiske højkommisær i Egypten, Sir Henry McMahon (1862-1949). Den engelske regering var interesseret i et militært samarbejde med araberne, fordi et oprør mod den osmanniske sultan ville kunne binde dele af den osmanniske hær i regionen og dermed forhindre sultanens tropper i at blive brugt andre steder. Den engelske modydelse skulle være arabisk uafhængighed efter krigen.

Hussein ibn Ali mente at have fået den engelske regerings tilsagn i oktober 1915 om oprettelse af en uafhængig arabisk stat, omfattende den del af den arabiske verden, der ligger øst for Suezkanalen (se kort 10 side 35). Samme efterår indgik han aftaler med den nationale arabiske bevægelse, der i løbet af det foregående årti langsomt var vokset frem i det syriske og det irakiske område, og i sommeren 1916 indledte Husseins søn Faisal (1885-1933) den arabiske revolte. I et tæt samarbejde med den engelske hærledelse deltog Faisal og hans hær i et angreb fra Egypten og Hijaz ind i Palæstina og Syrien og tvang osmannerne til tilbagetrækning. Osmannerne indgik i oktober 1918 en våbenhvile, hvor det blev besluttet, at en endelig fred skulle afvente krigens afslutning i Europa. Den kom i november 1918.

kilde:

Den arabiske verden – baggrund, mangfoldighed, perspektiv
af Birgitte Rahbek og Jørgen Bæk Simonsen

1. udgave, 1. oplag 2008

© 2008 Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S, København